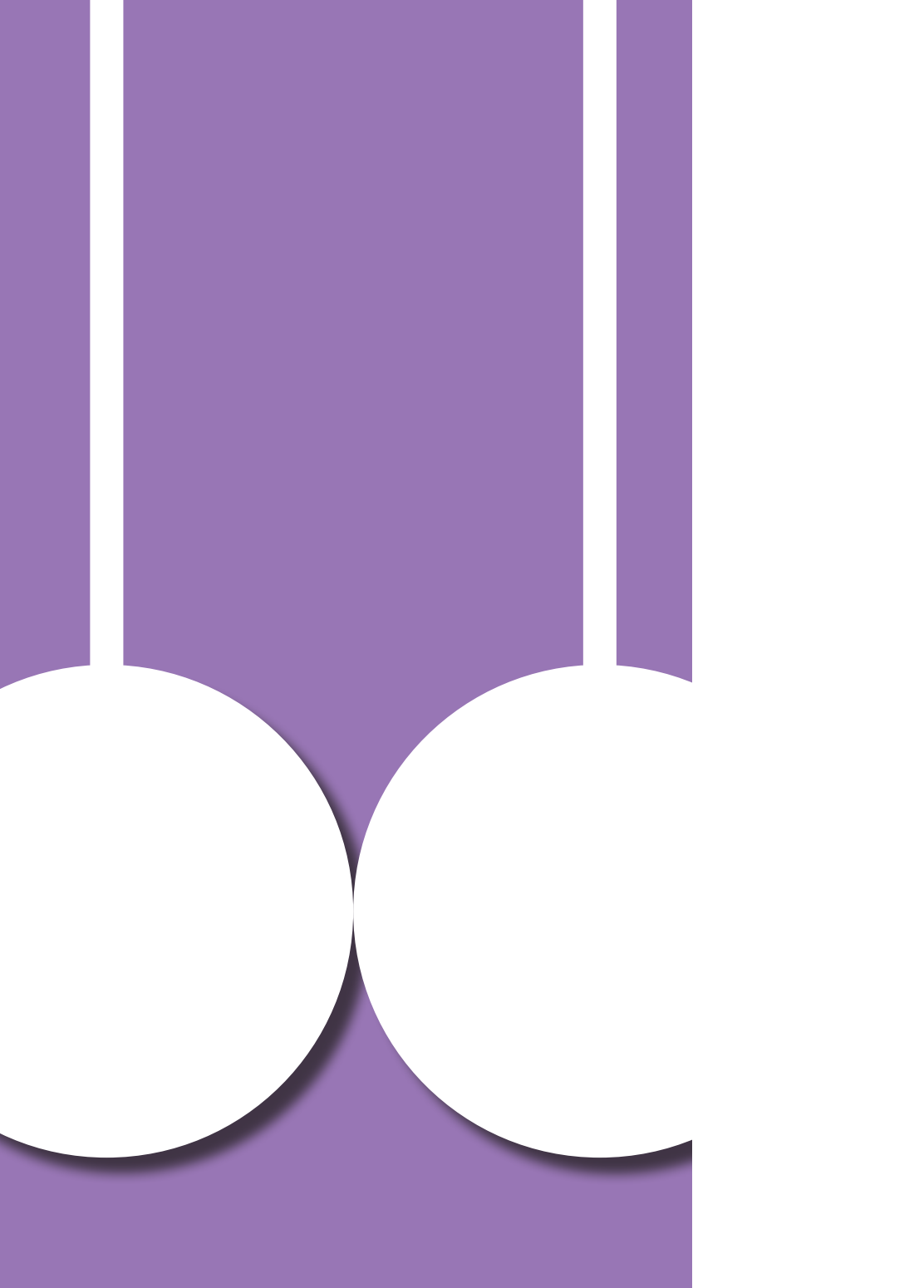

TADEUSZ SŁAWEK

A jeśli nie trzeba się uczyć...

A jeśli nie trzeba się uczyć...

TADEUSZ SŁAWEK

A jeśli nie trzeba się uczyć...

RECENZENCI

Piotr Nowak
Paweł Śpiewak

SERIA

Nowa Edukacja (1)

REDAKTOR SERII

Marta Tomczok

RADA NAUKOWA SERII

Krystyna Koziołek
Łukasz Lamża
Krzysztof Maliszewski
Mikołaj Marcela
Tomasz Pawlus

PATRONAT HONOROWY

Województwo
Śląskie

Honorowy patronat
Marszałka Województwa Śląskiego
Jakuba Chetstowskiego

PATRONAT MEDIALNY

POLITYKA

IBE INSTYTUT
BADAN
EDUKACYJNYCH

art PAPIER

Mistrz rzekł: „Kto się nie trudzi z uporem,
temu nie pomagam, kto nie walczy o wyraz,
temu go nie otwieram. Jeśli pokazuję komuś
jeden kąt, a on nie umie na tej podstawie
uchwycić trzech pozostałych, nie powtarzam”.

Konfucjusz, *Lun Yu. Rozmowy*,
tłum. Agna Onysymow

Dzisiaj, w czasach braku obowiązującego
ideału wykształcenia, kiedy każdy uważa się
za wykształconego, a nikt właściwie dokładnie
nie wie, czym jest wykształcenie, traktuje się
je z ironicznym lekceważeniem.

Helmuth Plessner, *O tym, co ludzkie
i nieludzkie*, tłum. Andrzej Załuska

[...] nigdy nie zdołam przecież zadowolić
tą książeczką miłośników programów.

Friedrich Nietzsche, *O przyszłości
naszych zakładów kształceniowych*,
tłum. Tadeusz Zatorski

Indeks nazw osobowych

A

Agamben Giorgio 130, 175
Althusser Louis 156
Arendt Hannah 11, 12, 87, 103,
147, 149, 171, 175
Arystoteles 50
Augustyniak Piotr 21, 54, 135,
139, 175

B

Baran Bogdan 83, 181
Barańczak Stanisław 23
Bartczak Kacper 116, 175
Baudelaire Charles 18, 19, 175
Baumgarten Eduard 133
Bąkowska Eligia 123, 182
Bielawski Krzysztof 55, 175
Biesta Gert 38, 39, 50, 67, 138,
158, 175
Bloch Ernst 88, 175
Bobko Aleksander 58, 181
Bocheński Józef 169, 179, 180, 181
Bondy François 30, 176
Borecki Tomasz 41, 176
Bourdieu Pierre 44
Bregman Rutger 9, 102, 176

Brown Norman Oliver 154, 176
Brzeziński Jerzy Marian 31, 177,
178
Bürger Gottfried 166, 176

C

Cappelli Peter 102, 176
Carter Shawn Corey (pseud.
Jay-Z) 155, 156, 157
Chamfort Sebastian 114, 176
Cieślińska Irena 113, 176
Cioran Emil 29, 30, 101, 102, 176
Clay Cassius zob. Muhammad Ali
Collodi Carlo 112, 113, 168, 176
Corbin Alain 104, 176
Cullum Albert 59, 60, 67, 68, 176
Czajka Anna 88, 175
Czarnek Przemysław 98, 176
Czcibor-Piotrowski Andrzej 20,
179

D

Deleuze Gilles 22, 62, 177
Demarco Amanda 70, 181
Derrida Jacques 15, 24, 35, 57, 63,
176, 177

Diderot Denis 115, 179
Długosz Aleksander 157, 177
Doré Gustave 166/167 (wklejka)
Drozdowicz Zbigniew 41, 177
Drzewiecki Konrad 114, 176
Duda Andrzej 97
Dwulit Anastazja 45, 179

E

Engels Fryderyk 156, 157, 177

F

Forti Simona 72, 177
Freire Paolo 50, 177

G

Gadamer Hans-Georg 169, 179,
180, 181
Gałęcki Jerzy 137, 178
Gierczyński Zbigniew 138, 179
Glaser Sheila 8, 180
Godyń Mieczysław 11, 103, 175
Goethe Johann Wolfgang 30, 31,
32, 65, 85, 103, 177
Golewska-Stafiej Małgorzata 25,
178
Goodman Paul 59
Grygień Janusz 114, 180
Guattari Felix 62
Guze Joanna 19, 175

H

Halpern-Myślicki Ignacy 17, 181
Hamacher Werner 75, 177

Heidegger Martin 66, 67, 137, 158,
177

Hesse Hermann 101, 116, 117,
118, 129, 150, 177
Hessel Stéphane 37, 38, 153, 177
Hölderlin Friedrich 110, 137, 177
Holmes Stephen 98, 178
Homer 55, 56, 81, 168
Hunt William Holman 46, 46/47
(wklejka)

I

Iwaskiewicz Jarosław 10, 178

J

Jackson Michael 155
Jacyno Małgorzata 22, 177
Jaeger Werner 55
Jaeglé Claude 22, 69, 71, 177
Jaksender Kajetan Maria 57, 176
Jankowicz Grzegorz 34, 39, 79,
177
Januszewska Hanna 166, 176
Jaskuła Zdzisław 99, 179
Jaspers Karl 106, 133, 177
Jay-Z zob. Carter Shawn Corey
Joachimowicz Leon 164, 180
Johnson Denis 43, 177
Judt Tony 90, 150, 151, 152, 153,
177

K

Kamuf Peggy 35, 177
Kania Ireneusz 30, 176

Kant Immanuel 35, 37, 76, 78, 79,
80, 81, 87, 137, 138, 139, 158,
173, 175, 177, 178
Karst-Adamczyk Magdalena 70,
178
Karyłowski Tadeusz 26
Keats John 110, 111, 178
Kierkegaard Søren 10, 178
Kłoczowski Jan Andrzej 131, 178
Kohn Jerome 11, 175
Kołakowski Leszek 131, 132, 178
Konfucjusz 5
Kot-Simon Karolina 104, 176
Koziołek Krystyna 24, 36, 79, 105,
178
Koziołek Ryszard 34, 39, 57, 115,
141, 178
Król Petr 52, 178
Krastev Ivan 98, 178
Kroński Tadeusz 76, 177
Kuczyński Rafał 87, 173, 175, 179
Kulczycki Emanuel 83, 178
Kurecka Maria 101, 177
Kureishi Hanif 25, 51, 178
Kurski Jacek 97, 178
Kwiek Marek 31, 178

L

Lalewicz Janusz 44, 180
Landman Adam 76, 137, 177, 178
Lapidus Roxanne 41, 180
Latour Bruno 41, 180
Legendre Pierre 45, 109, 111, 179
Lewis Marlo Jr. 173, 179

Libera Antoni 137, 177
Lipińska Maria 98, 176
Lipszyc Paweł 90, 177
Lisicka Sława 99, 179
Litwin Janusz 115, 179

M

Machej Zbigniew 52, 178
Madej Wojciech 11, 103, 175
Maeterlink Maurice 104, 179
Magdoń Marzanna 53, 179
Marcela Mikołaj 61, 181
Markiewicz Henryk 182
Markowski Michał Paweł 24, 176
Mikołajewski Jarosław 112, 176
Mizera Janusz 66, 177
Montaigne Michele de 138, 165,
167, 179
Moskalewicz Marcin 87, 175
Muhammad Ali (ur. jako Cassius
Clay) 155

N

Nietzsche Friedrich 5, 94, 99, 103,
106, 124, 136, 150, 153, 156,
177, 179
Nowak Andrzej Wojciech 45, 179
Nowak Piotr 11, 87, 94, 103, 169,
171, 175, 179, 180, 181

O

Onysymow Agna 5

P

Paruszewski Sławomir 9, 176
Paszowska Aleksandra 98, 178
Patočka Jan 19, 20, 108, 111, 113,
114, 115, 116, 117, 118, 119,
121, 122, 128, 129, 130, 179
Paulson William 8, 180
Piecuch Czesława 106, 177
Pigoń Stanisław 125, 182
Platon 30, 41, 107, 169, 170, 171,
172, 173, 179, 180, 181
Plessner Helmuth 5
Pomorski Adam 30, 177
Prokopiuk Jerzy 94, 180

R

Ranocchi Emiliano 72, 177
Regner Leon 41, 180
Reszke Robert 17, 182
Rogoziński Kazimierz 57, 58, 74,
76, 180
Rorty Richard 113, 114, 180
Rukeyser Muriel 148, 180
Rybowski Tadeusz 149
Rymkiewicz Wawrzyniec 45, 179

S

Sartre Jean Paul 44, 124, 180
Scheler Max 14, 15, 119, 180
Schiller Friedrich 94, 114, 118,
149, 180
Seneka 164, 180
Serres Michel 7, 8, 9, 10, 38, 41,
42, 47, 56, 180

Shakespeare (Szekspir) William 15,
22, 23, 26, 33, 60, 63, 71, 72,
122, 124, 161, 180, 181
Siedlecka Ewa 120, 121, 181
Siwek Paweł 30, 180
Skarga Barbara 80, 181
Słomczyński Maciej 15, 21, 180,
181
Sokrates 7, 8, 107, 109, 167, 169,
170, 171, 172, 173
Somavilla Ilse 17, 182
Spinoza Baruch 16, 17, 26, 27, 28,
29, 36, 100, 123, 153, 164, 171,
181
Starakiewicz Maja 86, 87, 181
Steinweg Marcus 70, 96, 146, 158,
181
Strauss Leo 171, 181
Szczepańska Elżbieta 20, 179
Szekspir William zob. Shakespeare
William
Szuba Andrzej 142, 144, 181

T

Tarnawski W. 33, 180
Thoreau Henry David 12, 13, 69,
73, 172, 181
Tischner Józef 58, 60, 64, 66, 74,
95, 123, 124, 181
Tokariew Sergiusz 114, 180
Tokarski Jak 173, 179
Traczyk-Stawska Wanda 70, 178

U

Ugniewska Joanna 130, 175

V

Valéry Paul 83, 84, 89, 93, 95, 96,
133, 140, 142, 181

Verne Julia 62, 181

W

Wallas Tadeusz 31, 177, 178

Wantuch Dominika 61, 181

Wergiliusz 24, 26

Węgrzecki Adam 15, 180

Witkowski Lech 64, 68, 182

Wittgenstein Ludwig 17, 45, 182

Wodziński Cezary 21, 54, 55, 66,
82, 175, 182

Wolska Dorota 93, 182

Wyspiański Stanisław 135, 139,
175

Y

Yourcenar Marguerite 123, 182

Z

Załużska Andrzej 5

Zańko Dorota 131, 178

Zatorski Tadeusz 5, 94, 179

Zychowicz Juliusz 20, 108, 179

Ż

Żeleński-Boy Tadeusz 114, 138,
176, 179

Żeromski Stefan 125, 128, 182

Żuchowski Szymon 43, 177

If learning were not what we think it is...

S u m m a r y

The essay suggests that education should be given back to those who think of it and practice it with the open mind and generous heart. Schools and universities certainly are information providers and frame the process of fundamental socialization. But education suffers from the deficit in the realm of a formation of the individual subject. If limited to the territory and language of input and outcome, strictly professional knowledge deprived of a wider perspective from which various results of the implementation of this knowledge could be critically evaluated, and controlled by the statistical measurements of scholarly production, education will be no more than a mechanical process, at the end of which, as Friedrich Schiller brilliantly observed, a human individual is merely a reflection of his or her profession. Thinking of professional skills as mandatory and indispensable, we also claim that education is about being able to make one's own judgments concerning justice and injustice, truth and lie, wrong and right moral decisions. With the help of literary and philosophical texts, informed by Plato, Shakespeare, Spinoza, Patočka, Tischner and others, we try to demonstrate that, as Gert Biesta maintains, education aims at "practical wisdom which is not to be understood merely as a set of competences, but denotes a certain quality or excellence of the person."

Spis treści

A jeśli nie trzeba się uczyć... | 7

Bibliografia | 175

Indeks nazw osobowych | 183

Summary | 189

Redaktor
Anna U. Piłśniak

Projekt graficzny serii, okładki, opracowanie DTP i łamanie
Beata Klyta

Fotografia wykorzystana w projekcie okładki
Agnieszka Sikora

Korekta
Joanna Zwierzyńska

Redaktor inicjujący
Michał Kompała

Nota copyrightowa obowiązująca do 31.12.2024:
Copyright © 2021 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzysamy otwartej nauce. Od 1.01.2025 publikacja dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

Wersja elektroniczna monografii zostanie opublikowana w formule
wolnego dostępu w Repozytorium Uniwersytetu Śląskiego: rebus.us.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0002-7148-5063>

<https://doi.org/10.31261/PN.4046>

Stawek, Tadeusz
A jeśli nie trzeba się uczyć... / Tadeusz
Stawek. – Katowice : Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego, 2021. –
(Nowa Edukacja ; 1)

ISBN 978-83-226-4071-5
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-4072-2
(wersja elektroniczna)
ISSN 2720-1112

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
wydawnictwo.us.edu.pl
wydawnictwo@us.edu.pl

Druk i oprawa
Volumina.pl
Daniel Krzanowski
ul. Księcia Witolda 7–9
71-063 Szczecin

Wyd. I. Ark. druk. 12,0 + 2 wkl. Ark. wyd. 9,5. Papier Munken Print White 90 g, vol. 1.5.
Złożono krojami pisma: Fira Sans, Newsreader. PN 4046. Cena 24,90 zł (w tym VAT)

Tadeusz Sławek, urodzony w 1946 roku w Katowicach. Ukończył Liceum im. Adama Mickiewicza w tymże mieście, absolwent filologii polskiej i angielskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim. Związany z Uniwersytetem Śląskim nieprzerwanie od 1971 roku, rektor tej uczelni w latach 1996–2002. Interpretator literatury, tłumacz, pisarz i publicysta. Wraz z kontrabasistą Bogdanem Mizerskim autor i wykonawca esejów na głos i kontrabas.

Ta erudycyjna, meandryczna opowieść o kształceniu (się) będącym od-uczaniem (się), choćby nawyku szkolenia zarówno czyichś, jak i własnych przeświadczeń o świecie, powierza ów proces losowi i indywidualnej ciekawości poznawczej, pielęgnuje afirmację lektury i wielorakich relacji z życiem, skłania do twórczych zwątpień i ćwiczenia się w niezawisłości wobec rządów instytucji. Tadeusz Sławek pisze przy tym tak, że nie narzucająca się maestria jego stylu myślenia, nicująca fałszywy konstrukt mistrza, by odzyskać ideę mistrzostwa, staje się również polem od-uczania się siebie samego.

dr hab. Anita Jarzyna, prof. UŁ

PATRONAT HONOROWY

Województwo
Śląskie

Honorowy patronat
Marszałka Województwa Śląskiego
Jakuba Chelstowskiego

PATRONAT MEDIALNY

POLITYKA

IBE

INSTYTUT
BADAN
EDUKACYJNYCH

art PAPIER

ISSN 2720-1112

Cena 24,90 zł (w tym VAT)

Więcej o książce

